

PREUS

Artá: Un trimestre. 1'50
A For. any. 7'00
Al Extranjer: Id. 12'00

Número solt: 10 cts

Redacció i Administració
Quatre Cantons, 3
ARTA (Mallorca)

LEVANT

SETMANARI CATOLIC MALLORQUI

BONES FESTES

Com aquest és el darrer número que sortirà abans de les festes familiars i religioses de Nadal, complim aquí el deure de felicitar coralment als nostros lectors desitjant a tots unes festes plenes d'alegria i felicitat. Qu'el Bon Jesús estiga en totes les cases i en tots els cors omplint-los de gracia i bendicions. Per molts d'anys.

LA REDACCIÓ

Filles de Maria, envant

En el penúltim nombre passat em dirigia an els congregants; alabant el seu treball i donant-los coratge i empena; en el present vull dirigir-me a les Filles qu'es l'altra Congregació germana, destinada com la primera a la regeneració del poble.

Filles de Maria, idó, envant. Avui tal volta més que mai puc dirvos-ho, avui que acabau un sant retiro, avui que teniu el vostre cor ple de coratge, avui que més persuadides que mai estau de la gran necessitat d'un treball moral i apostòlic; moral, o sia reformar ses vostres costums propis; apostòlic o sia ajudar a la reforma dels altres.

La vostra moralisació, el conservar vòstros ses costums sòlides i sèries i ben cristianes, és ben necessaria, és ben indispensable per capturar s'immoralitat privada i pública que tant domina, que tant subjuga i tant corromp i podreix el nostrò poble.

Si totes les joves d'Artá fossen Filles de Maria, i totes les Filles de Maria, fossen lo que les pertoca, els joves i els vells corromputs i corruptors, no trobarien dins e nostrò poble amb què poder assaciar les seues baixes, degradants i bestials passions. Tendrien que passar serena i calor per cercar aquets aliments fora poble.

I seria aixó cap cosa extranya que dins el poble de Maria, com és Artá, no hi trobessen els homs més que castedat

i puresa, quant puresa i castedat és la Verge, la nostra Verge de Sant Salvador?

Filles de Maria, si dins tots els pobles del mon, aquesta Congregació ha d'estar ben montada, ha de donar grans fruits de moralitat cristiana, dins Artá hauria d'arribar al cap d'amunt fins a no trobar una sola fia qu'es pres-tas a la més infima inmodèstia.

Tot Artá està cubert amb el mantell blanc, amb el mantell puríssim de la nostra Verge, i les seues filles son les qui deuen aguantar ses berles que l'enrevolten i adornen.

Filles de Maria pegau una forta sacudida an aquest mantell d'ignominia que desgraciadament vol reemplaçar el de la Verge; de vòstros també dependeix la salvació del poble, perquè allà ont son modestes pures i castes les dones, els homs, quant no sia per virtut sia per necessitat, tenen que haver de guardar les mateixes virtuts.

Altra dia parlarem del vostre apostolat.

Filles de Maria envant, envant.

RUFO

LA CRIMINALIDAD INFANTIL I EL CINEMATOGRAFO

Per esser altament interessant d'actualitat reproduim el se-

guent article de la revista *La Medicine pratique*:

Mucho se ha escrito ya sobre esto el asunto aunque viejo sigue siendo de constante actualidad.

Antes que nada hagamos una clasificación de las películas para facilitar el desarrollo del tema objeto de este trabajo.

Podemos clasificar las películas atendiendo al asunto que representan en tres grupos: 1º grupo: Películas Cómicas 2º grupo, Películas Dramáticas y 3º grupo Películas (que resumiremos en un solo grupo) de vistas panorámicas, viajes y aventuras, costumbres etc.

1º Grupo de las películas cómicas o de «gran risa» como las anuncian en los programas, ya indica su nombre sin necesidad de ningún comentario; la índole de su asunto; estas cintas hacen las delicias de los chicos en general y de algunos grandes en particular, entre los cuales se encuentra el autor de estas mal escritas cuartillas.

En el 2º grupo, de las películas Dramáticas, entran todas esas películas en las que se pinta la vida humana con todos sus diversos aspectos, los dramas del amor, el adulterio, crímenes, apaches.

En el 3º grupo, entran esas películas instructivas que enseñan las costumbres de pueblos y razas, vistas de ciudades y monumentos, cacerías, estudios científicos de animales y plantas, vistas de fábricas y exposición de manipulaciones industriales.

Ahora bien los programas de los cines están formados siempre por películas de estos tres grupos i como al cine va publico de todas las edades por no haber secciones especiales dedicadas única y exclusivamente a los niños y si las hay, que por desgracia son muy pocas, nunca están hechas a base de un programa especial para la gente menuda; de aquí las múltiples consecuencias que esto tiene.

La consecuencia más importante que voy a señalar, es la que se refiere a la criminalidad infantil, cuyo bosquejo quiero hacer ligeramente.

Con bastante frecuencia leemos en la prensa un sinnúmero de fechorías (robos, destrozos, etc.) cuyos autores

son «criminales» de 10 a 15 años cuya causa está en una de esas películas de «hazañas» cuyo protagonista es, como dice muy bien el Dr. Casadevall, un héroe cinematográfico que ennoblecido por el arte, roba, incendia y comete toda clase de atentados so pretexto de una trama hipócritamente moral que sólo sirve para desarrollar la torpe teoría del crimen en todas sus formas, aspectos i procedimientos.

Infinitos son los casos que prueban la influencia de estas películas sobre los niños, casi todos conocemos algunos, vayan de muestra los siguientes: el Dr. Martinez Vargas refiere el hecho de una niña de once años que intentó suicidarse por haber visto en el cine una escena semejante. En los periódicos han venido referidos varios casos de niños que huyen de sus respectivos hogares en busca de «aventuras» según lo han visto en el cine. En un diario vino descrito el siguiente caso:

En un pueblecito de Castilla varios muchachos formaron una banda de apaches que titularon «La máscara roja» y aprovechando la ausencia del médico del lugar, penetraron en su casa a primera hora de la noche e hicieron una gran hoguera con los libros, muebles y otros enseres que hallaron a su mano, y alumbrándose con antorchas bailaron en derredor una danza infernal. Otro caso: un joven de 14 años después de haber asistido a la proyección de una película de esas pasionales dejó el hogar paterno con intención de hacer a pie el viaje desde el punto donde residía a París, para conocer a la actriz protagonista, siendo detenido en la frontera francesa y restituido a su casa. Otro caso que refiere el Dr. Casadevall: el tren correo de Málaga estuvo a punto de descarrillar, evitándose la catástrofe porque el maquinista vió atravesada en la vía una barra de hierro y pudo detener con tiempo suficiente la marcha del convoy. La guardia civil averiguó que el autor de la fechoría era un niño de 8 a 10 años de edad. Y como estos casos, otros, muchísimos.

Pero aún hay más; no solamente son perniciosas esas películas de hazañas y aventuras, sino esas otras que como ya decía en la clasificación, están hechas a base del vicio, de esos amores deca-

dentes con ambiente de cabaret y de fumadero de opio. Los niños cuya virtud es la nocencia y en cuyo espíritu aún no han penetrado esas cosas, sufre su débil inteligencia un choque brutal ante esos cuadros y esos «letreros» escritos en un lenguaje soez y grosero, hasta entonces ignorado por ellos, porque en su mente no hay todavía noticias de las miserias que el mundo alberga.

El cine no es solamente la causa única de la criminalidad infantil, la Prensa ha contribuido también, relatando algunos periódicos extensamente asesinatos y crímenes y dándoles gran dopularidad con sus interminables repeticiones, siendo origen de que en los niños se despierte ese afán de reproducir los hechos, nacido de la facultad de imitación que caracteriza a la infancia.

¿Qué solución dar a esto?

Compartiendo la opinión del Dr. Casadevall se me ocurren varias:

1º Creación del cinematógrafo para los niños, en cuyas secciones sólo se proyectaran películas instructivas recreativas y sobre todo, películas hilarantes que no den tregua al alborozo de los chicos; nada de barbarismos, nada de apaches y malhechores refinados, nada de amores trágicos, nada de crímenes y ladrones.

2º Eliminación en todos los programas de aquellas cintas sin finalidad artística y moral alguna.

Y por último si fuera posible una transformación en la perniciosa modalidad actual del cinematógrafo, «tolerándose» la proyección de esas películas verdaderas escuelas del crimen» (Casadevall), tal vez hiciéramos bien en imitar a la Argentina que ha establecido una ley prohibiendo la asistencia de los niños al cine.

Acaso no hay espectáculo más indicado para la infancia que el cine, pero es preciso un cuidado exquisito en la elección de las películas, poniendo contribución toda la ternura y todo el mismo que inspiran esas almas en capullo que al menor soplo pueden agostarse.

DR. RUBERTO LÓPEZ

El reientrego

Mestre Jaume, un sabateró que jo conec, després ahir entremigdia-vespres se posà les ulleres, agafà el «Parinòstic» ja bastant verrimós del sarol de tot l'any, cercà la plana que volia, i després ja no es torbà molt a sebre quin dia es trobava. Ja era qualque cosa, puix així va sebre també que estava ja a mitjan Desembre, i que era qüestió de no dormir gaire si volia guanyar «sa grossa» de Nadal.

«Va tirar a fer els medis. I el vespre mateix retornà tot xarpant a ca-seva, amb la seva participació de pesseta dins la butxaca».

Era un número bastant lleig el seu, crec que el 39176. No volia «números macos»; la seva experiència (experiència de tant anys de no guanyar res) bé prou li demostrava que com més lletos més preferits. També en cosa d'amores, a filosòficament Mestre Jaume, casi sempre sol resultar dos cèntims de la ma-

teix. De «cap i cues» que no n'hi parlaven; d'aquests sí que no en surt cap mai. Engana-mons i res més,

Arribat a ca-seva posà el paperet a bon lloc, davall el forro aplegaminat d'una Vida de Sant Aleix, únic llibre que hi havia a la casa patrimoni literari de família, que havia rodolat centúries de pares a fills,

La seva dona se'n temé, però no hi feu dos mots, encara que no fos gens del seu gust que és tiràs per la finestra una pesseta, i més essent tan necessari com e-hu era, comprar amb allò uns calcetins pel menut. A ningú li sap greu arriscar una pesseta quan d'aquí poden resultar xeripes tan grosses.

Ademés — explicava Mestre Jaume — en pic que guanyem «sa grossa», no n'haurà de menys més de calcetins el menut, no haurà d'anar més a peu: lo primer que farà serà comprar-li un «cotxo de foc» i una gorra de «xofé!».

I amb això es quedava l'home tan satisfet.

L'endemà Mestre Jaume ja nopicava els tacons amb la serenitat dels altres dies. El seu cap filava, i ben sabut és que quan el cap fila la tasca no ret. El poder d'aquell paper que tan amagat tenia el preocupava no poc. I pensatiu, mirant a l'horitzó per demunt les llautonades ulleres, semblava que columbràs allà lluny la pila immensa de diners que anava a omplir de gom en gom la seva miserable botigueteta.

Perque així sí, ell no cobejava ni per un instant la idea de que pogués correspondre-li qualquena de les joies secundaries. A ell li havia de tocar la grossa, i si no la grossa el «Reientrego» aquell enigmàtic «Reientrego» que tan ens preocupa quan som menuts, més poderós que els Reis d'Orient perque per avorrir una casa no ha menester que li deixin sabates a la finestra.

«El «Rei entrego» és lo més suggestiu de la joia de Nadal. Casi tots en posar hi desconfiant de xeripes que d'ençà la guerra no es passetgen gaire pel món creuen tan sols amb el «Rei entrego». Basta aguar just un poc a les tavernes i tertúlies per veure el culte idòlatric que aquests dies se li dona. A tothom subjuga amb el seu nom ressonant i el seu posat simpàtic. Mestre Jaume no es lliure d'aquest culte. Casi fa la mateixa bona cara a la «grossa» que an el «Reientrego». La «grossa» el farà ric és veritat, però el «Rei entrego» el lliurará de perdre-hi res, que ja és qualque cosa.

L'home se sent ple d'un franc optimisme. Però a moments par que una boira grisencua vengui a entelar la lluentor dels seus daurats somnis: Son tantes les

vegades que hi ha posat sense haver-hi guanyat res ni «grossa» ni «Rei entrego...» I recorda les vegades que desilusionat, ha promès no posar-hi mai més; les vegades que, després d'haver vist a la pissarra els números premiats, ha sostengut com a dogma de fe, a la taverna, davant els seus amics que és una comedia això de la «grossa» i que en tot cas, l'únic qui la guanya és el Govern.

Però la seva desconfiança no dura més que un moment: «Qui parla de perdre amb el billet blanc allà a la vora? No, aquest pic va de bon-de-veres; fora mals pensaments, aquest pic guanyará. «I el que dijera lo contrario, miente».

No obstant, aquest pic, lo mateix que els altres anys se repetirá la historia. Arribará a ca-seva Mestre Jaume ja enfosquit: el seu posat no será precisament el d'un home a qui li ha tocat la «grossa...» ni la petita.

I al preguntar-li com de costum la seva esposa si enguany hi ha topat bé, no tendrá més remei que de bell nou respondre li amb aquella cara de circumstàncies que reserva per tal ocasió, i amb aquell tó de veu propi del cas, resignat en el fons, però que ell voldrá fer pareixer despitós i enfurismat:

«Ni el Rei entrego, Rosa, ni el Rei entrego!»

ANDREU ARBONA I OLIVER

SOLLER DESEMBRE DE 1923.

Son Servera

Diumenge decapvespre comensaren a l'Església uns lèxicis espirituals dirigits pel P. Morey de St. Felip Neri.

Segueixen cada vespre a les 6 i mitja i els dematins a les 6. Asisteix bastanta gent a cada sermó.

Se troba ja restablert d'una ubertura a una ma, ocasionada per la caiguda de bicicleta l'amic nostre i subscriptor de LLEVANT, D. Xerafi Bauzá de Son Corp. Ho celebren.

Segons una nota de preus rebuda an el Sindicat Agrícola Catòlic les figures de Son Servera (classe carabasseta) se cotisen a Barcelona a 12 ptes. els 10 Kgs. En vista d'això els socis embarcadors poden estar ben satisfets.

Demà, dijous, ve an aquest poble el constructor del rellotge que s'ha de posar an el campanar

D. Mateu Bosch Caldentey, amb l'objecte de procedir al montatge de la màquina.

Corresponsal.

De Capdepera

—Dinars se celebrà amb tota solemnitat la festa de la Verge de la Esperanza. El dematí a les deu se celebrà l'Ofici en el Santuari del Castell officiant D. Bartomeu Darn vicari de Manacor, servint-lo de Diacon D. Llorens Parera vicari nostre i de Subdiacon D. Juan Melis. El Chor Davidic cantà la missa a veus. Ensalsà les glories de la Verge D. Pedro Susa, Rector de Deyá. El Santuari estava allò que's diu estibat del tot, principalment d'homes que havien de estar drets pels pasillos. No recort haverà vista tant pica de molts d'anys en aquesta part. Els adorns de l'altar eren hermosos i fins alsant-se en el trono de la Verge l'arc de l'aliança amic de hermostissimes flors i il·luminació de ciris presentava un aspecte meravellós.

El camí desde el portalet fins al portal de la Iglesia estava adornat de pins i murta com també les murades amb les banderes formaven un conjunt festiu amb lo que han fet els vertaders fills de Capdepera amb la seva concurrència a tots els actes tant de la festa, com de tota la novena. El decapvespre a les dues se feu la peregrinació acostumada cantant el rosari acompanyats per la música. També fou molt animada. El dematí antes de l'Ofici el Sr. Rector mos va beneir els regalos següents: una bandera, una pica d'aigo beneida i un hermost Sant Cristó.

—En aquest poble pareix que per aquestes festes de Nadal mos volen divertir; tant a un teatre com a l'altre estan ensayant uns quants drames.

La segona festa de Nadal en el convent de les Franciscanes s'hi dirà l'Ofici beneint-se dues hermostes figures, una de St. Francesc i una Immaculada.

—Els preus dels porcs sembla que van amb augment. Aquests dies se n'han pagats més amunt de 24 ptes.

Corresponsal

DE CA NOSTRA

Meteorologia

Aquesta setmana es entra l'hivern i per cert ha comensat amb tot el caracter propi de l'estació. A principi de la setmana feu bons dies; però dijous se posà de vent el matí i més tardet amollà una forta calabruixada. Tot el dia feu molta fredor i una ventada furiosa. El divendres parteix de bon matí nevant. Grandia s'ha aclarit, però la fredor es intensa.

Estat sanitari

Els canvis ràpids de temperatura sempre solen dur malalties i amb elles els atxacosos solen anar-sen al altre món. Així és que en aquest temps hi ha més morts, com se veu pel Registre d'aquesta setmana.

TIPOGRAFIA CATOLICA DE A. FERRER GINART

En aquesta impremta podreu encarregar qualsevol treball d'impressió.

TARJETES DE VISITA I D'ANUNCI, RECORDATORIS, CARTES I SOBRES
FACTURES I TOTA CASTA DE TREBALLS TIPOGRÀFICS.

Especialitat en impresos per correus, mestres i carabiners segons els
models oficials.

VENTES AL DETALL I AL EN GROS

DEMANAU QUALSEVOL CLASSE
DE PAPERS, LLIBRES, I ARTICLES
ESCOLARS I D'ESCRITORI.

Quatre Cantons 3 - ARTA

SERVICIO DE CARRUAJES

DE
BARTOLOMÉ FLAQUER
(A) MANGOL

A todas las llegadas del Ferrocarril hay coche
que parte directo para Cadepera y Calarratjada
y de estos puntos sale otro para todas las salidas
de tren.

Hay también coches disponibles para las Cuevas
y viajes extraordinarios.

AGENCIA DE TRANSPORTES

Se sirven encargos para Palma y Estaciones
intermedias.

PLASETA DE MARCHAND.

Pasajes

Hatana, Buenos Aires, Francia, y cualquier punto de
América.

GRATUITAMENTE arreglo la documentación para
poderse embarcar avisando con ocho horas de anticipación,
por contar con personal activo e inteligente en el ramo.
Para informes: Bartolomé Roca, Hostales, n.º 87.

Los que deseen embarcarse de San Lorenzo, Son Ser-
vera, Capdepera o Artá pueden informarse en

ARTÁ
a **GUILLERMO BUJOSA**
CAN GANANCI

Eensaimades i panets

En lloc se troben millors que a la
PANADERIA Victoria

ES FORN NOU

Miquel Roca Castell

A sa botiga heu trobareu sempre paus,
panets, galletes, bescuits, rollets, i tota
casta de pasticeria.

TAMBE SE SERVEIX A DOMICILI

Netedat, prontitut i economia

DESPAIG

Carrer de Palma 3 bis. ARTA

GRANDES ALMACENES

San José

Vda. Ignacio Figuerola

HOY, COMO NADIE

detalla en precios, esta casa, todas las

GRANDES NOVEDADES

Unicos almacenes que tienen en grandes existencias

**TODO LO QUE SE REQUIERE PARA
VESTIR Y CALZAR**

y que venden más barato que nadie

Teléfono 217 i Precio fijo

ESTA CASA NO TIENE SUCURSALES

ALMACENES MATONS

DE
RAFAEL FELIU BLANES

CALLE DE JAIME II n.º 39 al 49

Palma de Mallorca

SASTRERIA PARA SEÑORA Y CABALLERO,
ARTICULOS Y NOVEDADES PARA VESTIR,
DE TODAS CLASES

La Fonda Randa, de Esteva

Carré de Palma, 48—ARTÁ

S'ES OBERTA FA POC. TOT ES NOU
I LLAMPANT. SERVICI ESMERADISSIM

prontitut

SEGUREDAT I ECONOMIA

¿Voleu estar ben servits?

EN JAUME PICO

(A) ROTCHET

te una Agencia entre Artá i Palma i heu va
cada dia.

Serveix amb prontitut i seguredat tota classe
d'encàrregs.

Direcció a Palma: Harina 38 An es costat des
Centro Farmacèntic.
Artá Figuerol 43.

EN JAUME BONNIN

HA OBERTA UNA BOTIGA NOVA EN EL
CARRÉ DE PALMA N.º 15—ARTÁ.

En ella, además de comestibles s'hi trobaran arti-
cles d'escriptori molt variats i a bon preu, perfumeria
merceria i juguetes.

En ella únicament se venen les botelles de legi
Norte Americana marca **MARIPOSA**.

 Fixau-Vos -- Palma 15 -- ARTA

Si voleu menjar bo i llestit

Oli d'oliva

dirigiu-vos a

D. JUSEP PIÑA

Quatre Cantons, 8—ARTÁ

Te olis de primera i segona classe
a preus acomodats.

Serveix barrals de 16 litres a do-
micili.

VENTES EN GROS I AL DETALL

DISPONIBLE